

Előfizetési ár:
 Egész évre . . . 10 kor. — fill.
 Fél évre . . . 5 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 2 kor. 50 fill.
 Egyes szám 20 fill.

HÍRDETESEK
 5 hasábos példányban 14, másodszor
 12, a minden további sorért 10 fill.

NYILTTÉRBEN
 péntek sorozatát 20 fillérért vétel-
 nek fel.

ZALA NÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a felelős szerkesztő nevére, az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadó nevére címetlenül Nagy-Kanizsára bérmentve intézendők.

Bérmentetlen levelek nem fogad-
 tatnak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Ipar-Testület,” „a nagy-kanizsai Takarékpénztár részvény-társaság,” „Kotóri takarékpénztár

részvény-társaság,” „nagy-kanizsai és a galamboki önkéntes társult egyület,” „a „nagy-kanizsai kisdendevöl egyesület,” „a „nagy-kanizsai tanítói járáskör,” „a „nagy-kanizsai keresztény jótékony nőegylet,” „a „nagy-kanizsai izr. jótékony nőegylet,” „szegények táptüszete,” „a „katonai hadastyán egyület,” „a „soproni kereskedelmi iparkamara,” „nagy-kanizsai kultuszintézményének hivatalos lapja.

HETENKINT EGYSZER, SZOMBATON MEGJELENŐ VEGETES TARTALMU HETILAP.

Iparunk és társadalomunk.

Nagy-Kanizsa, 1900. szept. 14.

Tetszeleg magának minden toll abban, hogy lángoló betűkkel válják tolmácsolójává nemzeti iparunk, kereskedelmünk fellendülésének, megerősítésének. Szép, nemes cselekedet, talán hasznos is, mely egyben kötelessége minden magyar embernek. Garmadákban ontják a sok betűt betű mellé, ezernyi bombásztikus, nagyhangzú frázis durrog el, de minden csak írott szó marad; jó, ha egyáltalán elolvassák.

Szögény magyar iparunk ezalatt elcsenevészedik a hatalmas szomszéd erős ipara mellett. Azok megakéztéknek, ha egy magyar iparos nagyobb vállalatba kezd, vagy ha egy magyar miniszter megengedi magának azt a hallatlan merészséget, hogy hazai iparvállalatok létesítésénél azzai, hogy a gyár szükségleteit, berendezéseit lehetőleg hazai forrásból szerezzé be.

Lajtantúli szomszédaink, hogy látják meginduló ügyvégyaraink működését, azzal feleltek, hogy leszállították ügyvégyaraink árát olyan olcsóra, hogy egy fillérenyi hasznuk sem maradt mellette, céljukat azonban, az ügyvégyarok tönkretételét el is érték; mert ezek nem voltak képesek, a kezdet nehézségei mellett, még az anyagiakkal sem megküzdni, beadták a derekukat. Alig pusztult el a sok becsületes tüke, melyet vállalkozó iparosaink ügyvégyarukba fektettek, az osztrákok tetemes áremeléssel feleltek. Papirgyárunk nincsen. Az újságok nagybörzsze osztrák papírosan nyomtatja iparpártoló cikkeit. Volt óragyárunk is; ez is a

mult történetébe tartozik. Így vagyunk sok egyébvel, sajna, szegényszemre mondva.

Iparunk fejlődésének egyik legnagyobb gátja azonban az arisztokrácia, a nagytüke, a nemesség, a vagyon visszavonulásában keresendő. Nem mondom, hogy a katonaság, az ügyvédi, az orvosi, mérnöki, pápi, vagy hivatalnokai pálya nem szép, nem hasznos, nem szükséges, de utóvégre is nem lehet mindenki katoná, ügyvéd, orvos, mérnök, pap, vagy hivatalnok.

Az ugynevezett uri osztály fia a miniszteriumokba töltenek; ha minden protegenek kellő állást, pozíció akaránk teremteni, ugy nem elég az a néhány miniszterium, mely amugy is rogyásig van tele, de minden megyében elkéne néhány belölök. Így van ez a többi felsorolt pályák is.

Intelligenciánk, a vagyonosabb osztály volna hivatott, hogy vaszekkel hazánk zsenge iparának, kereskedelmének karjai alá nyulva az anyagiak mellett, — kasziós é löversenyek helyett — minden tudásukat labba vessé, országos iparunk, kereskedelmünk erősödését előmozdítsa.

Mindaddig, míg hazánk létele az időtől — mely az aratót befolyásolja — van függővé téve egységes, öntudatos, hatalmas lépésekről még csak álmodozni is merészség, de a mely pillanatban önálló leszünk ipar és kereskedelem tekintetében, nemzeti erőnk egy csapásra óriásná nő, hatalmas, akcióképessé lesz, mert ma mármá azé az országé a hatalom, mely önálló, életképes iparral, hatalmas nagykereskedéssel bír.

Nézünk a németeket; lépésről lépésre sorozták ki az angolokat, a franciákat a világkereskedelm piacairól, igen ám, csak hogy a feudális fundusok birtokosai ott nem a kard-
 botjában, a hivatalnokai, vagy kártya-
 asztal mögül lesik ádvösségüket, hanem a praktikus brittek mintájára, ipari vállalatok létesítésébe fektetik energiájukat, morális és személyes tehetségüket, és abba fognak, a mi legalkalmasabbnak kinálkozik.

Ma egy ország kereskedelme, ipara fontosabb akármí másnál, és épen a tehetősebb, az intelligensebb elemeknek kellene belevegülni, hogy felviruljon.

Ma még jobban imponál, ha névjegyre a legkisebb napidíjas odaírhatjuk: „városi hivatalnok.” mintha akármilyen kereskedelmi, vagy ipari foglalkozást kellene ráírnia; de hiszem és reménylen, nincsen már messze az az idő, a mikor, miként az angol meg a német kereskedő büszke kereskedő, iparos voltára, nem lesz szegény, szép magyar hazánkban kereskedőnek, iparosnak lenni, a mikor szegénykedve fognak a multba visszatekinteni; milyen kicsinyes gondolkozásu volt ez az intelligens, a civilizált legmagasabb foka felé törő nemzet a multban.

Dán Leó.

Varrónók városa.

Ez egyszer nem himet varrunk rólatok, csenög rimmekben lastos költeményt szorgalmas varrókisasszonyok, állandó bösei a gyümölcsözó szerelem tragédiáinak, sppedt arcu opanaszomai a zakatoló gépnek, kik szemeket sugarát, arcotok üdeségét, testeket plaszticitásait ölték bele a gazdagok fényűző pompájába, az ő szépségükért, az ő hiúságukért.

Ez egyszer megbocsátsatok, rút próza és közönséges mindennapiség adja toluokra a ti alakjaitokat és életeteknek nem megható és poetikus részleteit fogjuk barázdákba vonni a papírosra, de sőt annak közgazdasági jelentőségét és tartalmát, melyet az itt, Nagy-Kanizsán a kanizsai standard olife befolyása alatt nyert.

Mert az a fenőtirt alliteráció cím Kanizsát illeti meg, ezt a mi sokat ócsárolt városunkat, melyet nem támogat az állam, veszni hagyja saját társadalmi, hol kűködők a hivatalnok, a kereskedő, a kisiparos, szintelenül él a diplomás ember és csak kettő tudja benne megvalósítani a paradicsomot: az ügyvéd és a varrónó. A fekalitás szelleme lengetti szárnyait a hivatalos és társadalmi életben és a kanizsai varróipar virágzását hirdeti fenn a déli és estéli körző. Minden szerencsétlenségben van szerencse is. Bármily csekély, bármily kevés vigaszt nyújt, de valami mindig mindenütt ott van a szerencséből is. Nincs a társadalmi életben és az egyének életmódjában oly divatba jövő kinövés, mely az emberek és foglalkozási ágak némelyikének — természetesen a többiek rovására — ne kedvezne. Róma sziarbita romlottságában fejelett ötrös-
 iparral, pipero-kereskedéssel, a szakácsművészet és illatos olajok készítésének sokoldalú ismeretével dicsekedhetett és Nagy-Kanizsa ruháktól fényes korjóra keyeret ad szász és szász munkásoknak, melyek existenciájukat alapítják a ruházatos kereskedésre. Selyem és bársony, himzés és csipke, Lyon, meg Brüssel tarkasága bukkannak az aszfalton tova, mikor a kanizsai női felrakják magukra garde és robes-
 jak ékességeit. A ruhakultusz túlságba vitt hajhászása a nők részéről jellemzi a mi utunknak és öszejövetelienket. Elismernék, iles és finomság uralkodik ezen a fényűzésben, tetetözés a szemek a szinek és alakok harmonikus öszejelkeskedése, de ezáltal a közgazda szól belőlünk, kinek hátmögött minden elvezetett ott leszelked az atra kura, ki a budapesti országház szemléleténél a rákötött busz millióra gondol és a világhírlíttások csodái nem feledtetik vele a népek e nyomorát.

A pézkkérdés a kanizsai ruházatos szemléleténél annál is inkább felmerül, mert e luxus a szűkebb anyagi körülmények közt élő közeposztálynál is, nemcsak relative, de abszolote is ép oly mértékben van elterjedve, mint a legvagyonosabbaknál. Sőt a kanizsai női varróiparok, mely az öszes iparágak közt nálunk a legnagyobb virágzásnak örvend, fertentőja majdnem kizárólag ez a közeposztály, mert, — elég sajnos bár, — de a haute volée aszozonyi ruházatok bécái cikkekket töltik meg.

Kanizsán a közgazdasági viszonyok pangása napról-napra érezhetőbb válik. Ezrel szemben éles elenőtetéket áll a nők fényűző ruházatkodása, mely az anyagi gondok súlyát még nyomasztóbbá teszi, mely a családok a jólétet másban, a lakásban, az új táplálkozásban, gyerekek nevelésében rajolja el. Hogy mily ferde gondolkodás és hiúság jetezik itt szerepet, azt nem fejtgetjük ez alkalommal. A külső csillagás kedvelése s ennek föléhelyezése minden egyéb életszükségletnek igazi, felett intelligenciára semmi esteire sem mutat és ennek dominánsa meghibbant irányú társadalmi élet jele.

A felübb osztályok fényűzése a legszegényebbeket is magával ragadja, s a kanizsai hölgyeknél a ruháról nem lehet megismerni a különbséget tulajdonosai vagyoni helyzete között. A szegény iparos neje és leánya ugy öltözöknek, mint a gyáros családja és egykép tartanak jogot arra, hogy a korzó elegáns alakjai közé számítottassanak. A varróipar virágzásának leglátványosabb jele az oktanl fényűzésnek, mely városunkban divatját járja a női ruházatkodás terén. Ez az iparág és a minék Kanizsán fényes jelene van és valószínű, hogy jövője hasonló virágzó leand, s mig egyrészt örvendetes jelenléte, hogy anyai munkásság találat magának munkát és megdöbtést, másrészt közgazdaságilag inproductív az a kiadás, mely felesleges cikkekkért történik és nem igazi szükségletet elégít ki, hanem a hiúságot becsegteti.

Természetes, hogy mi e téren nem akarunk reformálni. Ha férjek és apák erőlyes tiltakozása nem használ, furfang és csellóságok hódítanak tért, ott okta-

TÁRCZA.

Huszonöt év után.

Emlékezés.
 — A „Zalai Közöny” eredeti tárczája. —
 — Írta: Halls István. —
 (Folyt. és vége.)

Rothschild Samu annyit sug-bug, hogy feltűnő lesz a „pestiek” előtt, és kérdés tárgyává lesz: Ez a Samu nem szereti a hasznatlan beszédet, mert südös tehát?
 Egyszerű a dolog. Samunak kemény a koponyája és furfangos az esze, de a szíve puha. Huszonöt éves találkozás emlékére (milyen öszejövetellel eddig nem történt Kanizsán), Samu a szegénysorsu diákoknak is örömet akar csinálni — alapítványt.

Ezért aláírásai iv jár körül a 270 koronát hoz. Talán kevés, de a szándék nagy. Valaki indítványára ezt a pénzt leterestük alapítványként a gimnáziumban „barátság” cím alatt. Ha Isten éltet bennünket, akkor a következő öszejövetelünkön kiegészítjük többre.

Fakult arcúképe a régi „klaszifikáció” kerülnek elő. Meghatottságú beszélgetők elhalt öszejövetel társainkról. Az akkori gimnáziumban a mi osztályunkban volt legerősebb az egymással való baráti szeretet, s ennek egyik látható jele szegény Petrekovits Ferkó sirja fölött emelt kőkereszt a kiskanizsai temetőben. Az ezreféle visszamelegkezés közben hamar megjön az éjféli. Vigyázzunk, mert

Olyan fölséges kedved vagyon. Pista, szinte látom, hogy kevés biztatás mellett kollektáddal, Eperjasy Deszövel együtt szivesen keresztül mutatnók az éjszakát jó bor mellett, cigány mellett, sőt talán még akkor is füleltekbe muzsikádtatok, mikor már a nap felkeltette nyugalmas ágyúiból a megbotránközó filisztereket.

A kávéház előtt kűlünk az utcára a dévajkudok. Éveink öszege több mint 1200, — s ha egymásutón éltünk volna, akkor kűlölünk az első jóval Árpád előtt itták volna az erjedt kancatejet valahol Ázsziában.

Mánsnap reggel hamarjában egybeverődök és teljes számban bevonulunk a felső-templomba, melynek újraépítésén fáradoznak napjainkban.

Refoék névra igazi szerencse, hogy nem építettek új templomot, legalább abban a formájában találuk, minő régen volt: mikor, mint diákok reggelienket párocsával jártunk bele.

A gyerekek nem győzték bámulni: az egyszerű templom külseje milyen szép, torony pedig egyike a legpompásabb alkotásoknak! Belseje azonban kopottabb, mint negyedszáz év előtt, de mi gyönyörűségeseink láttuk. Az ablakok beragyogott a nyári napugár s aranytal vont be gyerekkorbeli emlékeinket, melyek csapattal rohanhat meg bennünket a hívős bolthajások alatt.

Amely helyen állódtunk, mint diákok, oda sorakozunk: a templom hajójába. Moghatva, komolyan húzódtunk egymás mellé: zsidók, luteránusok, pspisták.

Valami édes áram szállt a levegőben. Éreztük, hogy mindannyian egy átyónak vagyunk gyermekei, s hogy az Örökkévaló nem fog ritus szorítai különbséget tenni a jó emberek között.

Vasárnap levén, a templom megtelt néppel, kik bámulva nézték a szokatlan csoportozatot.

Horváth György misézett, a piaristák ház iv igazgatója. Kölygessy és Pulay ministráltak neki.

Repetett a szívünk örmében Kölygessy Kálmán, hogy oly biztosan végeztet teendőidél! Pedig a ministrálás nem olyan könnyű dolog, mint a királyi járásbírószág vezetése!

Hanem Pulay Kari minden mordulatra szorongás fogott el bennünket. Mert ugy van az Kari pajtás, hogy nehéz természetű dacára mi szeretünk téged, és nagyon féltettünk, mikép beleszál a ministrálásba. Ezt pedig nem lehet kiigazítani, mint a hibás telekönnyvezést. Lám a rettenetes baszju Zombory Lajos, ki pedig már ifjúkorában legyőzött egy megvadult borjustehenet, (emlékeztek rá, hogy csupán zsinóros nadrágja szenvedett némi föltonosságihányát!) az érted való drukk miatt lőa oly rosszul, hogy mine közben kivonulni, Neusiedler Tóni házába bemenni és ott anyai koayok meginni kényserült, mennyi képessé tette aggodó kebelét a félelem elviselésére. Kari, ez a te lelkedden szárd!

Mise után a fényképeshez megyünk, hogy emlékképet csináltassunk.

Váry, Szerzey és többi kicsinyek álltak az első sorba; Kölygessy, Gászner,

Spur, Áts hátra! Csak ugy, mint valamikor álltunk anélk a fotografosnál, kinek egynás mellett három g volt a nevében. (Ling Gyula.) Az akkori és mostani kép között ugy se lesz más különbség, mint hogy akkor valamilyen duabb hajunk volt. Hanem te szerke Schuch Lajos, ki annyira ördült e napnak, jól tessék, ha kissé magasabba állsz, mert máskép könnyen el fogsz tűnni a képről, az előttd levő imponáló terjedelme miatt.

Mikor a kép megvan, elmegyünk a gimnáziumba.

„Gyermekek-reményink s bánatink tanynája” előtt meglepetés ére beundok: gardaj lomboztat, nagy parkot találunk ott, hol egyetlen bokor sem vala 25 év előtt.

Hanem a gimnázium szakszaktól a mi régi kedves épületünk. Hála Isten nem csináltak újat helyette!

A szives direktor maga vezet végig a házban, s előzékenységgel mutat meg minden szobát.

A rajteremben megtaláljuk a régi vasállványt, melybe „Kőjösböcsi” (Szász Károly) behelyezte a mértani ábrákat. Ezek a suszter-szések még azokból valók, melyeket földönögettünk azon órák alatt, mikor Bördölmányos György tanított a rajterem alatti két osztály valamelyikében. A székek által okozott döngőre t. i. mindig mértes leve Bördölmányos, és az egész tanítási órák keresztül szidta a „mostani stupidusz, trunakusz kölykeket,” és — nem kérdezett a leckéből.

